

Representantforslag 111 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande

Dokument 8:111 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om etablering av en treårig profesjonsutdanning i karriereveiledning

Til Stortinget

Bakgrunn

Karriereveiledning av god kvalitet er ett av de viktigste virkemidlene for å nå målet om å redusere frafallet i videregående opplæring. I et samfunn der kompetansebehovet endres stadig raskere vil det være økt behov for kompetanse om karrierer, yrkes- og utdanningssystemet og samfunnets behov for kompetanse og arbeidskraft. Forslagsstillerne mener en egen profesjonsutdanning i karriereveiledning vil være ett av svarene på disse utfordringene og målsettingene.

Opplæringslova § 9-2 *Rådgiving og skolebibliotek* første ledd slår fast at:

«Elevane har rett til nødvendig rådgiving om utdanning, yrkestilbud og yrkesval og om sosiale spørsmål. Departementet gir nærmere forskrifter.»

I forskrift til opplæringslova, kapittel 22 *Retten til nødvendig rådgiving* ble det ved endring i forskrift 19. desember 2008 understreket at rådgiving består av to disipliner 1) *sosialpedagogisk rådgiving* og 2) *utdannings- og yrkesrådgiving*. Det er også presisert at rådgivingen skal utføres av personale med relevant kompetanse i de to områdene.

Forskriften presiserer at retten til nødvendig yrkes- og utdanningsrådgiving innebærer:

«– rådgiving og rettleiing som er knytt til val av yrke og utdanning

- oppdatert informasjon om utdanningsvegar i Norge og andre land
- oppdatert informasjon om yrkesområde og arbeidsmarknaden lokalt, nasjonalt og internasjonalt
- opplæring i å finne og orientere seg i informasjon og i bruk av rettleiingsverktøy
- informasjon om søknadsfristar, inntaksvilkår og finansieringsordninger
- opplæring og rettleiing om jobbsøking og andre søknadsprosedyrar.»¹⁾

Det presiseres videre at rådgivingen skal legges opp som en prosess fra 8. til 13. årstrinn i utdanningen og at det skal samarbeides med interne og eksterne samarbeidspartnere for å oppnå en så god rådgivingstjeneste som mulig.

Evaluering og utvikling av yrkes- og utdanningsrådgivingen

Forslagsstillerne er kjent med at Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet i samarbeid med skoleeierne arbeider med ulike tiltak for å heve kvaliteten i skolens rådgiving.²⁾ Blant annet arbeider Utdanningsdirektoratet med etablering av fagene utdanningsvalg, prosjekt til fordypning og forsøkene med arbeidslivsfaget og utarbeidelsen av anbefalte kompetansekrav og veiledende kompetansekriterier for personalet som utfører rådgivningsoppgaver i skolen.

Som en del av etter- og videreutdanningssystemet «Kompetanse for kvalitet» er det også satt i gang videreutdanning for lærere som arbeider, eller vil arbeide med karriereveiledning. Fra 2012 er det spe-

¹⁾ <http://www.lovdato.no/for/sf/kd/td-20060623-0724-062.html> (lest 4. april 2012).

²⁾ <http://www.udir.no/Spesielt-for/Radgivere1/Bedre-radgiving-i-skolen/> (lest 4. april 2012)

sielt vektlagt at utdanningen skal gi kompetanse knyttet til kjønnsutradisjonelle valg og det flerkulturelle perspektivet. Forslagsstillerne viser til flere forslag der Venstres representanter har arbeidet for å øke rammen for etter- og videreutdanningssystemet, blant annet Dokument 8:87 S (2011–2012), Dokument 8:145 S (2009–2010), jf. Innst. 26 S (2010–2011), samt Venstres representanters budsjettmessige disponeringer i 2012 slik disse fremkommer av Innst. 12 S (2011–2012). Det er forslagsstillerne oppfatning at behovet er større enn både etterspørselen og tilbudet til videreutdanningstilbudet innen studie- og utdanningsrådgivning kan synes som. Forslagsstillerne mener også det er behov for et videre perspektiv i videreutdanningene enn de feltene som blir vektlagt i inneværende år.

Utdanningsdirektoratet anbefaler som norm minst 60 studiepoeng i rådgiverrelevante fag for å kunne inneha rådgiverstilling³). Forslagsstillerne støtter dette som et minimumskrav og mener direktoratet har gjort riktige vurderinger med tanke på kompetansekraft og kompetansekriterier, ut fra dagens utdannings- og bemanningssituasjon.

SINTEFs evaluering av rådgivningstjenestene⁴) peker på at etter- og videreutdanningen har blitt bedre og at rådgivningstjenesten opplever mangel på ressurser. Forslagsstillerne har spesielt lagt merke til at informantene i SINTEFs evaluering mener rådgivning bør være organisert og forankret på skolen, og at rådgiveren bør ha større kontakt med faglærere, kontaktlærere og ledelse. Likevel peker noen av informantene på at det faglige grunnlaget for rådgivningen ville blitt styrket ved å flytte rådgivningen ut av skolen. En egen profesjon som karriereveileder vil, etter forslagsstillerne syn, både ivareta kontakten med skolen og behovet for å styrke det selvstendige faglige grunnlaget.

Det svenske «studie- og yrkesvågleddarprogrammet»

Forslagsstillerne vil understreke at behovet for en egen profesjonsutdanning innen utdannings- og yrkesrådgivning er større enn for en egen utdanning innen sosialrådgivning, all den tid det fins bachelor- og masterstudier innen sosialpedagogikk, spesialpedagogikk og pedagogikk. Dermed er muligheten til profesjonsspesialisering til stede i denne retningen. Det er det ikke innen utdannings- og yrkesrådgivning. Samtidig er arbeidsfeltet for en med utdanning innen karriereveiledning ikke begrenset til skolesek-

storen. Denne kompetansen vil også være etterspurt hos Nav, bemanningsbyråer, høyere utdanning og forskning, voksenopplæringen og større arbeidsplasser og konserner.

I Sverige tilbys «studie- og yrkesvågleddarprogrammet» ved Umeå universitet, Stockholms universitet og Malmö Högskola. Programmet er treårig, utgjør 180 studiepoeng og har som mål å legge til rette for at individer og grupper i alle aldre og til ulike tidspunkt i livet skal kunne velge rett yrke, utdanning og/eller karriere.

Programmet har status som «yrkesexamen», og er en av 29 utdanninger som gir denne statusen⁵). Dette tilsvarer profesjonsutdanning, og har samme status som lærerutdanningene, sykepleie eller andre velferdsyrker. En fullført bachelorgrad gir også grunnlag for masterutdanning innen pedagogikk. Utdanningen er i hovedsak innrettet mot skoleverket, og særlig grunnskole og videreutdanning. Arbeidsformidlingen, universiteter og høyskoler, kommunalforvaltning, bemanningsbyråer og rehabiliteringssektoren er andre områder der de uteksaminerte kandidatene har fått fagrelevant arbeid.

Utdanningen er et tverrvitenskapelig, samfunnsvitenskapelig utdanningsprogram. Det er også praksis som en integrert del av utdanningen og utdanning i samtalemotodikk. Høgskoleverket, som motsvarer NOKUT, har utarbeidet felles nasjonale mål for utdanningsprogrammet⁶).

Forslagsstillerne er av den oppfatning at den svenske modellen for denne utdanningen er velfungerende og i stor grad overførbart til norske forhold, dersom det bygges opp ett eller flere samlede fagmiljøer i karriereveiledning. «Studie- og yrkesvågleddareksamen» skal evalueres av Høgskoleverket i 2013. Forslagsstillerne mener derfor at å starte prosessen med å opprette en egen profesjonsutdanning i Norge bør sees i sammenheng med denne evalueringen, og at disse to prosessene gjerne bør gå parallelt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide nasjonal rammeplan for en treårig profesjonsutdanning innen karriereveiledning, inkludert et tilpasset

³. http://www.udir.no/Upload/Brev/5/Anbefalt_formell_kompetanse_og_veiledende_kompetanse_kriterier_brev.pdf?epslanguage=no (lest 4. april 2012)

⁴. http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2011/5/Sluttrapport_radgivning.pdf?epslanguage=no (lest 4. april 2012)

⁵. <http://www.hsv.se/densvenskahogskolan/utbildningpa-universitetochhogskolor/utbildningpagrundniva/examinapagrundniva.4.5ed111281136ce97c148000475.html> (lest 4. april 2012)

⁶. http://www.umu.se/digitalAssets/78/78741_utbildningsplan-syv-fromht07.pdf (lest 4. april 2012)

løp for personer med annen yrkesutdanning som ønsker videreutdanning innen karriereveiledning.

2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om be-

vilgning av midler til utarbeidelse av studieplan for og opprettelse av plasser til en treårig profesjonsutdanning innen karriereveiledning.

3. mai 2012

